

Türk Kùltüründe Yağmur Duası (Azatlı Kasabası Örneđi)

Bayram POLAT*

Abstract

“Prayer for Rain” has been a practice in almost all Turkish communities by now. It is well known and recognized that there are a common denominations among varies applications for this prayer among distinct Turkish communities. So it is a common phenomenon among these societies. Its various applications have been subject matters of different studies. In our study we carried out it as a case study in Azatlı town, Niğde, in which the original form of prayer for rain has been kept.

Key Words: Turkish Culture, Turkish Folk Beliefs, Payer for Rain, “Yada” Stone, Niğde (Azatlı)

1. Giriř

Yağmur, daha çok yapay sulamanın gelişmediği, kuraklığın çok olduğu bölgelerde ve bu bölgelerde yaşayan toplumlarda büyük önem taşımaktadır. Özellikle karasal iklimin hâkim olduğu bölgelerde yaşayan insanlar tarım ve hayvancılıkla uğraştıkları için hem bol ürün almak ve içecek su ihtiyaçlarını karşılamak hem de hayvanların rahat bir şekilde beslenmelerini sağlamak için zengin otlaklara ihtiyaç duymaktadır. Bunların gerçekleşmesi ise yağmurun mevsiminde yağmasına bağlı bulunmaktadır.

Yağmurun zamanında ve bol yağması o bölgede yaşayan insanların birçok sıkıntıdan kurtulmasına yardımcı olur. Dünya üzerinde yerleşim alanlarının (köy, kasaba ve şehirler) hemen hepsinin bir ırmak ya da dere kenarına kurulduğu görülür. Bu da suyun insan için ne kadar önem taşıdığını ortaya koyar. Çünkü su hayattır ve Allah'ın yeryüzünde yaratmış olduğu bütün varlıkların hayat kaynağı da sudur.¹ İnsan, hayvan ve bit-

* **Dr.**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

1 Nahl,16/65.

kiler, bütün canlılar hayatlarını su ile devam ettirirler. Su hayat kaynağı olması yanında ayrıca hemen her kültürde önemli bir arınma aracı olarak da işlev görür.

Herhangi bir bölgede, bereketin sembolü olan yağmur zamanında ve yeterince yağmaz ise o bölgede kuraklık olur. Kuraklık ise insanların içme suyu ihtiyacının karşılanmasında sıkıntılara yol açabilir, hatta çeşitli tarım ürünlerinin kuruyarak yok olmasına da neden olabilir. Ayrıca kuraklık yüzden otlakların kurumasından dolayı birçok küçükbaş ve büyükbaş hayvan telef olabilir, bitki türü ve yabancı hayvan yok olma tehlikesiyle karşılaşabilir. Bu durum doğada ekolojik dengenin bozulmasına da yol açabilir. Böylece yağmurun ve suyun iki şekilde önemi ortaya çıkar. Bunlardan birincisi; insanlar için hayatın devam ettirilmesi yanında ekonomik boyutudur. İkincisi ise ekolojik dengenin korunmasıdır. Özellikle son yıllarda yaşanan ve etkisi hissedilir derecede görülmeye başlayan küresel ısınma neticesinde ortaya çıkan kuraklık, son zamanlarda ülkemizin birçok yerinde yağmurun önemini daha açık bir şekilde ortaya çıkarmaya başlamıştır.

Tarih boyunca insanlar belki de ekolojik dengenin korunması açısından pek rahatsızlık duymasalar da, ekonomik sebeplerden dolayı mevsimin kurak gittiği yıllarda, çeşitli sulama tekniklerinin dışında bolca ürün alabilmek için yağmur duasına çıkmışlardır. Bu nedenle “yağmur duası” toplumu bir bütün olarak ilgilendiren durumlarda icra edilen törenlerden biri olmuştur.² Bu ritüel öteden beri yapay sulamanın gelişmediği yöre ve toplumlarda görüldüğü gibi aynı zamanda sulama tekniklerinin geliştiği topluluklarda da önemli bir yer tutmuştur. Yağmur duası kuraklık dönemlerinde kuraklığı gidermek için doğüstü güçlere doğrudan ya da bu güçlere yakın olduğu düşünülen güçler aracılığı ile dolaylı bir biçimde ilişki kurarak onlardan yağmur yağdırmaları için uygulanan dini-büyüsel bir ritüel olmuştur.³

Çeşitli din ve kültürlerde yağmur duası; toplumun inanç sisteminin yapısına göre bazen ata ruhlarına, bazen doğa olaylarına hükmettiği düşünülen doğüstü güce veya güçlere karşı yapılmıştır. Bu güçlerin insanların duygu ve düşüncelerini anlayabileceği veya onların bu zor durumlarını göreyak yardımcı olabilecekleri kabul edilmiştir. Bu tür ritüellerde

² Bkz. Gürbüz Erginer, *Kurban, Kurbanın Kökenleri ve Anadolu'da Kanlı Kurban Ritüelleri*, İstanbul 1997, s.211.

³ Erginer, s.221.

taklit ve benzetme yapıldığı zaman doğaüstü gücün kendilerini daha iyi anlayacağına ve bu zor durumdan daha çabuk kurtaracağına dair bir inanış yaygın olmuştur.

Yağmur duası ile ilgili ritüeller incelendiğinde bu ritüellerin Anadolu'da ve Türk Dünyasının büyük bir kısmında ortak özellik ve uygulamaları bünyesinde barındırdığı görülmüştür. Bununla ilgili olarak geleneksel kültürün hâlâ etkisini sürdürdüğü ve saflığını korumaya devam ettiği Anadolu'da Niğde'nin Çiftlik ilçesi genelinde mevsimin kurak gittiği dönemlerde sürekli olarak yağmur duasına çıkıldığı tespit edilmiştir. Söz konusu bölgede her yerleşim biriminin kendi yerleşim alanlarının sınırları içerisinde bulunan çeşitli ziyaret yerlerine yağmur duası için çıktıkları görülmüştür. Bu bağlamda Çiftlik ilçesi merkezindekiler "Dede" adı verilen mevkiye,⁴ Azatlı Kasabası sakinleri Osman Dede'ye,⁵ Şeyhler Köyü Tekke'ye,⁶ Divarlı Kasabası kabristanda bulunan Fakı Hoca'ya,⁷ Kulaköy Dede'ye,⁸ Çınarlı Köyü Anardı mevkiinde bulunan Dede'ye,⁹ Murtaza Köyü Bozdağ'da bulunan Dede'ye,¹⁰ Sultanpınarı Köyü Tekke'ye,¹¹ Mahmutlu Köyü Yurt mevkiindeki Çeşme başında bulunan yatır'a,¹² Kitreli Kasabası Cıngılı Dede'ye¹³, Bozköy Kasabası Dedeler'e¹⁴ yağmur duası için çıktıkları gözlenmiştir.

Araştırmada yağmur duası incelenirken, yağmur yağdırma şekilleri ve yağmur duası sırasında günümüze kadar devam eden geleneksel halk inanışlarının belirlenmesine çalışılmıştır. Bunu yaparken Dinler Tarihinin başlıca metotlarından olan descriptive (nitelendirici) ve fenomenolojik metotlar kullanılmaya gayret edilmiştir. Bunun yanında Azatlı Kasabası'nda yapılan yağmur duası uygulamasına bizzat iştirak edilmiş ve gözlem metodu kullanılarak fenomenle ilgili yerinde inceleme yapılmıştır. Bu makalenin konusu ile ilgili diğer kasaba ve köylerden bireylerle yüz yüze görüşülmüş, bazı sorular sorulmuş ve sorulara cevaplar alınmıştır. Verilen cevaplar olduğu gibi not edilmiş ve değerlendirilmiştir.

-
- 4 Feramuz Yıldırım, 1954 doğumlu, esnaf, lise mezunu.
 5 Recep Gencer, 1966 doğumlu, öğretmen, üniversite mezunu.
 6 Kadir Baki, 1963 doğumlu, köy bekçisi, ilkokul mezunu.
 7 Ali Rıza Öztürk, 1938 doğumlu, çiftçi, ilkokul mezunu.
 8 İsa Aydoğan, 1972 doğumlu, esnaf, lise mezunu.
 9 Musa Yiğit, 1952 doğumlu, emekli, lise mezunu.
 10 Hamdi Özel, 1948 doğumlu, pazarcı, ilkokul mezunu.
 11 Tefik Andaç, 1949 doğumlu, çiftçi, ilkokul mezunu.
 12 Halil Koç, 1942 doğumlu, çiftçi, ilkokul mezunu.
 13 Ali Korkunç, 1969 doğumlu, esnaf, lise mezunu.

2. Türk Kültüründe Yağmur Duası

Türklerin tarih sahnesine çıkışından itibaren Türk Kültürü hakkında etkileşimde buldukları yabancıların kaynaklarında da az ya da çok bilgi bulunabilmiştir. Fakat bu kaynaklarda genellikle olması beklenen ayrıntılara yer verilmemiştir. Ancak kültür, tarihi süreçte bazı etkileşimler ve farklılaşmalar geçirmiş olsa da ait olduğu milletle birlikte yaşamaya devam etmiştir.

Türk Kültürü incelendiğinde yağmur yağdırma ile ilgili pek çok materyal göze çarpmaktadır. Bu materyaller arasında en önemlileri taş ve duadır. Özellikle “Yada Taşı” yağmur törenleri ile ilgili olarak çok önemlidir. Yağmur Taşı olarak da bilinen bu taş, çeşitli Türk lehçelerinde, her lehçenin fonetik özelliklerine göre farklı şekillerde ifade edilmiştir. Bunlar; Yat, Yada, Yede, Cada, Cede, Kaş, Bet, Sata, Cay, Çartus, Yağmur Taşı gibi söyleyişlerdir.¹⁵

Türk kültüründe Yada Taşı ile ilgili bir çok hikaye anlatılır. Bu taşın Türkler’in atalarına Türk Tanrısı tarafından verildiği ifade edilir. Rivayete göre; Türkler bu taşı hareket ettirerek yağmur, kar, dolu ve fırtına estirirlermiş. Eğer savaş anında bunu yaparlarsa düşmanlarının olduğu yere kar, dolu ve yağmur yağdırıp fırtına estirerek düşmanlarına galip gelir ve savaş kazanmış olarak dönerlermiş.¹⁶ Diğer bir rivayete göre bu taşın, rüzgâr esen dağlarda, Çin sınırındaki madenlerden geldiğine veya at, inek, ayı, kurt ve domuzun karınlarından ve ciğerlerinden çıkartıldığına inanılmıştır. Ayrıca bu taşı, Serkap adlı kırmızı bir kuşun yumurtladığına da inanılmıştır. Bir kuş yumurtası büyüklüğünde olan bu taş üç çeşittir: 1) Kırmızı beneklerde dolu beyaz toz renginde; 2) Beyaz temiz ve koyu kırmızı; 3) Çeşitli renklerde. Bu taşın su içine konulduğunda veya havada sallandığında yağmur yağdırdığına inanılmıştır.¹⁷ Ayrıca bu taşın, geyiklerin başlarında, su kuşlarının kursağında, yılanlarda ve öküzlerin karınlarında bulunduğu dair bir inanışa da rastlanmıştır. İnanışa göre bu taşların en iyisi kendi kendine hayvan veya kuş şeklini almış olanıdır.

¹⁴ Hüseyin Koçer, 1973 doğumlu, işçi, ilkokul mezunu

¹⁵ Abdulkadir İnan, *Tarihte ve Bugün Şamanizm*, Ankara 1995, s.160; Orhan Acıpayamalı, “Türkiye’de Yağmur Duası,” *D.T.C.F.D.*, Ankara 1964, C. XXII, s. 229; Bahaeddin Ögel, *Türk Mitolojisi*, Ankara 1995, C. II, s.274-275; Murat Uraz, *Türk Mitolojisi*, İstanbul 1994, s.185.

¹⁶ İnan, s.160-161, Kaşgarlı Mahmud, *Divanü Lugati’t-Türk*, Haz. Seçkin Erdi-Serap Tuğba Yurteser, İstanbul 2005, s.673.

¹⁷ Acıpayamalı, s.230.

Altay Dağları'nın buzullu bölgelerinde rastlanan bu taşın, yağmur, dolu vb. yağdırmanın yanı sıra atları serinletmek için de kullanıldığı belirtilmiştir.¹⁸

Yukarıda belirtildiği gibi Yada Taşı Türk kültüründe yağmur duasında önemli bir araçtır. Yağmur yağdırma ile ilgili olarak bu taş suya atma, ağza alma gibi çeşitli uygulamalar da Türklerde rastlanan uygulamalar arasında yer almaktadır. Halk inanışına göre, yağmuru yağdıran Allah'tır. Fakat bazı insanların yapmış olduğu hareketler yüzünden Allah yağmuru kullarından esirgemektedir. Bu nedenle kuraklık meydana gelmekte, insanlar ve diğer canlılar açlık ve susuzluktan dolayı birçok sıkıntıya girmektedir. Bu sebepler şu şekilde sıralanabilmektedir: 1) Dinî yasakları ihlal etme, 2) Ahlakî yasaklara uymama, 3) İsraf, 4) Halk inanışlarında yasak olan; hamurdan beşik yapıp sallama, mezar dışında insan kemiği bulundurma gibi bazı fiillerin¹⁹ yapılmasıdır.

3. Yağmur Duası Örnekleme: Azatlı Kasabası

Yağmur yağdırma ritüeli incelenirken konunun sınırlandırılması ihtiyacı hissedilmiştir. Bu çalışmada Niğde İli Çiftlik İlçesi Azatlı kasabası örneklem olarak seçilmiştir. Niğde merkeze 65 km uzaklıkta olan Çiftlik İlçesi toplam 4 kasaba ve 8 köyden oluşmuştur. Merkez ile birlikte ilçenin nüfusu yaklaşık 40.000'dir. Halk arasında bu yöreye Melendiz de denilmiştir. Azatlı Kasabası bu yerleşim birimlerinden birisidir. Nüfusu yaklaşık 5500 olan Kasabanın ilçeye uzaklığı iki km'dir ve rakımı 1700 m'dir. Türk kültürünün önemli ölçüde muhafaza edildiği bir yerleşim birimi olan Azatlı Kasabasında Türk halk inanışları ve uygulamaları hâlâ canlılığını korumakta ve güçlü bir biçimde yaşatılmaktadır.

3.1. Yağmur Duasının Hazırlık Aşaması

Yağmur duasına kurak mevsimlerde başvurulur. Yağmur duasına çıkılmadan bir hafta önce Cuma günü camide köyün imamı ya da köyün ileri gelenlerinden biri tarafından yağmur duasına çıkılacağı ilan edilir ve yapılacak ön hazırlıklar hakkında geniş bir bilgi verilir. Daha sonra halkın sevip saydığı en az iki kişi hazırlık aşamasında yapılacak işlerle ilgilenmesi için görevlendirilir. Bu kişilerin asıl görevi gönül rızası ile halktan bul-

¹⁸ Ögel, s. 275.

¹⁹ Acipayamlı, s. 225-227.

gur, yağ, salça, yumurta, tuz, ekmek, toz biber ve dua yapılacak yerde kurban etmek için canlı hayvan toplanmasıdır.

Yağmur duasının hazırlık aşamasında duanın etkisini artırmak için halkın büyük çoğunluğu, yağmur duasına çıkmadan önce en az bir gün oruç tutmaya gayret eder. Ayrıca camide mevlit okutulur ve hatim indirilir. At kafatasına (başka hayvan kafatası da olabilir) dua yazılır. Kum ve çakıl taşlarına, asma (üzüm) çubuğuna dualar okunur. Suya kavrulmuş tuz ve tabut atılır. Yeni evlenmiş çiftler ıslatılır, öldürülmüş yılan yakılır, çok eşli çiftlerin ayakkabıları ıslatılır ve bölgenin farklı yerlerinde değişik sayılarda çakıl ve taşlar toplanır. Hayvanlara tuz verilerek mümkün olduğu kadar sudan uzak tutulur. Bütün bunların yağmura olan ihtiyacı belirtmek ve kuraklığı tersine çevirmek için yapıldığı belirtilir.²⁰ Bu arada köyde herkese haber verilir ve özellikle akil-baliğ olmamış çocukların da yağmur duasına katılması sağlanır. Çobanlara koyun ile kuzularını ayrı tutmaları tembihlenir ve dua esnasında koyun ile kuzular karıştırılır.

Halktan toplanan gıda maddeleri ve kurban edilecek hayvanlar sabah namazından sonra yağmur duasının gerçekleştirileceği yere götürülür. Toplanan gıda maddeleri ikiye bölünür ve bir kısmı bayanlar için ayrılır. Çünkü bayanlar da kendi aralarında köy içinde kutsal kabul edilen, Hamza Dede adlı ziyaret yerinde yağmur duası yaparlar. Bazı bölgelerde kadınların yağmur duasına erkeklerle birlikte katıldıklarının bilinmesine rağmen Azatlı'da çoğu zaman kadınların yağmur duasına erkeklerle birlikte katılması uygun görülmez.²¹

Erken kalkıp sabah namazına gelenler camide toplanırlar. Hazırlıklar tamamlanınca topluca yağmur duası yapılacak yere gidilir.²² Camiye gelemeyenler ise tek başına ya da çocuklarla birlikte tören yerine ulaşırlar.

Yağmur duası yapılacak yere gelişin ardından dualar eşliğinde halktan toplanan hayvanlar kurban edilir ve yakılan ocaklarda kazanlarda et yemeği ve pilav hazırlanmaya başlanır. Ayrıca toplanılan yumurtalar da kazanlara doldurularak kaynatılır. Burada şunu da özellikle belirtmek gerekir; yağmur duası yapmak için seçilen mekân çok önemlidir. Bu mekânın özellikle yükseklerde, mutlaka halk tarafından kutsal kabul edilen bir ziyaret yerinin çevresinde olması gerekir.²³ Bu, ya bir yatır (evliya, dede, baba vs.)

²⁰ Mansur Polat, 1922 doğumlu, çiftçi, okur-yazar.

²¹ Zeynep Polat, 1948 doğumlu, ev hanımı, okur-yazar değil.

²² Erol Yılmaz, 1968 doğumlu, çiftçi, üniversite mezunu.

²³ Kutsal mekân anlayışı hakkında geniş bilgi için bkz., Harun Güngör, *Türk Bodun Bilimi Araştırmaları*, Kayseri 1998, s.349-355.

mezarı, ya bir kutsal ağaç ya da kutsal taşların bulunduğu bir yer olur. Fakat halk arasında rastgele bir yatırın yanında yağmur duası yapılamayacağına inanılır. Çünkü her yatırın özel bir görevi olduğu kabul edilir. Bu yatırların bazıları, yağmur yağmasına vesile olduğu gibi bazılarının da şifa dağıttığına, malın ve mülkün artmasına vesile olduğuna inanılır.

3.2. Yağmur Duasının Uygulama Aşaması

Tören yerinde hazırlık aşaması tamamlandıktan sonra yağmur duası için uygulama aşamasına geçilir. Bu süreçte yemek pişirme ile ilgilenenlerin dışında kalan bütün topluluk namaz kılmak için müsait bir yerde toplanır ve cemaatle öğle namazını, ferdi olarak da iki rekat nafile namazını kılar. Namaz kılındıktan sonra imam ya da köyün dinî önderi konumundaki kişi cemaatin önüne geçerek herkesin helalleşmesini söyler. Eller ters çevrilir, ceketler ters giyilir. Kur'an-ı Kerim'den ayetler ve yağmur duası okunmaya başlanır. Bu esnada çocuklar ellerine almış oldukları taşları bir birine vurarak gürültü çıkarmaya, yetişkinlerden bir kaç kişi ise silah atmaya başlar. Uzakta bulunan çoban, bu sesi duyduktan sonra bir birinden ayrılmış olan koyun ile kuzuları serbest bırakır. Koyun ve kuzular meleşerek birbirine karışır. Toplanan çakıl ve taşlar hemen yakında bulunan pınarın içine atılır. Yağmur duası okunurken herkes yüksek sesle âmin diye karşılık verir. Bundan amaç Tanrı'ya insanların yağmura olan ihtiyacını bildirmektir. Daha sonra yağmur duası tamamlanır.

3.3. Ziyafet ve Bitiş

Yağmur duasının tamamlanmasının ardından, tören yerinde pişirilen yemek halka dağıtılmaya başlanır. Herkese yetecek şekilde yemek dağıtılırken, diğer kazanlarda haşlanan yumurtalar yüksek bir yere getirilir. Beş on metre aşağıda hazır bulunan çocuklara doğru yumurta kazanları devrilir. Aşağı doğru yuvarlanan yumurtalar, çocuklar tarafından alabildiğince kapışılır. Bu, herkesin kısmetini aldığı gibi toprağın ve diğer canlıların da kısmetini beklediğini ve bir nevi Tanrı'ya bu durumun iletilmiş olduğunu sembolize eden bir uygulamadır.²⁴

Kapışılan yumurtaların ve dağıtılan yemeğin yenilmesinin ardından yerleşim yerine geri dönüş hazırlıkları başlar. Bu esnada çocuklar üzerindeki bozuk para ve elbise düğmelerini “dede”nin veya “dede olduğuna

²⁴ Mevlüt Polat, 1946 doğumlu, çiftçi (eski muhtar), ilkokul mezunu.

inanılan kişi”nin mezarının kuzey- batı köşesindeki çukura (cebine) atar. Buraya atılan paralar çocuklar ve ihtiyacı olanlar tarafından alınır.²⁵ Böylece yağmur duası töreni tamamlanmış olur.

4. Değerlendirme ve Sonuç

Genel olarak Türkler arasında yapılan yağmur duasında dinî motifler ve halk inanışları dikkat çeker. Bu törenlerde yağmur duasını yöneten kişi çok önemlidir. Türkler’de İslam’dan önceki dönemlerde yapılan yağmur duasını idare eden, toplumun bilge kişisi “kam”dır.²⁶ İslamî dönemde ise “kam”ın yerini imam, hoca ya da dinî konularda söz sahibi kişiler almıştır. Kam tören sırasında sihirli bazı sözler söylerken, imam ayet ve dualar okumaktadır. Duadan önce oruç, namaz gibi dinî pratikler yapılmakta, bazı hayvan kafatası, tabut gibi eşyalara ayet ve hadisler yazılmaktadır. Ayrıca Yağmur duası için yüksek dağların tepelerine çıkılır. Bilindiği gibi İslam öncesi Türkler’de Gök Tanrı’ya dua ve kurban törenleri genellikle yüksek dağ tepelerinde icra edilmiştir. Azatlı Kasabasında yağmur duası için yüksek yerlerin seçilmesi, ziyaret yeri olarak kabul edilen kutsal mekânların yüksek yerlerde bulunması, bu bağlamda eski kültürün ve uygulamaların bir uzantısı olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bu yerlerde kurban kesmek de aynı inanç ve kültüre bağlı bir uygulamanın uzantısı olarak algılanabilir.

İnsanların Tanrı’ya yakarışı, kötülöklere tövbe etmeleri ve bundan sonra Tanrı’dan yağmur istemeleri gibi uygulamalar Tanrı karşısında ve Tanrının rahmetini kazanmada saflığın ve temizlenmenin gerekliliğini gösterir.

Yağmur duasında kullanılan çeşitli malzemeler; “yada taşı” veya herhangi bir taş (çakıllar vs.), hayvan kafatası, elbisenin ters giyilmesi, insanların veya insanlara ait eşyaların ıslatılması, suya kavrulmuş tuz ve tabut atılması, öldürölmüş yılan yakılması, kaplumbağanın ayağından asılması, hayvanlara tuz yedirilmesi, koyun ve kuzu sürülerinin bir birinden ayrılması, silah atılarak veya taşların bir birine vurularak sürtölmesi ve güröltü çıkarılması, herkesten gönöl rızası ile yiyecek toplanması, “sü-pürge yakılması”²⁷ gibi motifler yaygın halk inanışları ve uygulamaları-

²⁵ Cumali Yatmaz, 1958 doğumlu, muhtar, ilkököl mezunu.

²⁶ Şaman ve Kam kelimeleri hakkında bkz. Mircea Eliade, *Şamanizm*, Çev. İsmail Birkan, Ankara 1999, s.21-25.

²⁷ Bkz. Durmuş Arık, *Azerbaycan Türklerinin Dinî Tarihi ve Halk İnanışları*, Ankara 1995, s.120.

dır. Ayrıca günümüzde bazı Türk topluluklarında görülen uygulamalar ve fenomenler de bugün (Kurbanlı yağmur Duası ve Yumurta Kurbanı gibi) örneklem olarak aldığımız yerleşim biriminde olduğu gibi Anadolu'nun birçok yerinde ve diğer Türk topluluklarında da karşımıza çıkar.²⁸

Yada Taşı eski Türk kültüründe bir yağmur yağdırma aracıdır. Tabutu, çakıl taşlarının, kavrulmuş tuzun, kuru hayvan kafasının, insanların veya onlara ait eşyaların ıslatılması her şeyin kuruduğunun bir göstergesi olup, yağmur ihtiyacının çok fazla olduğunu ifade eder. Elbisenin ters giyilmesi kurak giden mevsimin tersine çevrilmesi anlamına gelir. Yılan yakılması ve kaplumbağanın asılması da yine kuraklığa işaret eden halk algılamalarıdır. Bütün bunlar, insanların yağmura çok ihtiyaçlarının olduğunu göstermek için yapılan uygulamalardır. Dolayısıyla böyle yapıldığında Allah'ın yağmur yağdıracağına inanılır.

Geçmişten günümüze Türkler hangi coğrafyaya giderlerse gitsinler, hangi dine girerlerse girsinler kendileriyle birlikte geleneksel inanışlarını da büyük oranda muhafaza etmişlerdir. Bu inanışların bir kısmını girmiş oldukları dinin motiflerine büründürmüşlerse de temel olarak özde değişim yaşanmadığı görülmüştür. Bu bağlamda Gagauz'lardan Çuvaşlara yağmur duası ile ilgili halk inanışları farklı inançlara mensup Türk topluluklarında da yaşatılmıştır.²⁹ Sonuç olarak yağmur duasıyla ve bununla ilgili inanışların Türk topluluklarının hemen hepsinde varlığını sürdürdüğü görülmüştür. Ancak törenlerdeki uygulamalar Türklerin Müslüman ya da Hıristiyan olması ile birlikte bu dinlere özgü motiflerle süslenmiş, farklı görünümde de kazanabilmiştir. Yağmur duası bu bağlamda dikkat çeken, öteden beri Türklerin uygulaya geldiği törenlerden biri olmayı sürdürmüştür.

²⁸ Bkz. Durmuş Arık, *Hıristiyanlaştırılan Türkler (Çuvaşlar)*, Ankara 2005, s.151-154.

²⁹ Harun Güngör- Mustafa Argunşah, *Gagauzlar*, İstanbul 1998, s.134-135; Ögel, s.227-230.

